

Doniyor kitobi — bir yuz sakson ikkinchi

Payg‘ambarlikdagi ittifoqlar va janglar: Qadimgi Seleukdan zamonaviy geopolitikagacha

Jeff Pippenger

2024-04-12

O‘n uchinchi va o‘n to‘rtinchi oyatlar Selevk va Makedoniyalik Filip ittifoq tuzayotgan bir tarixni ko‘rsatadi; ular Rimning birinchi vakil qo‘shini bo‘lgan Amerika Qo‘shma Shtatlarini timsollaydi, Makedoniya (Yunoniston) esa Birlashgan Millatlar Tashkilotining ramzidir. O‘sha dastlabki tarixda shimol shohi (Selevk) bilan Filip (Yunoniston)ning ittifoqi Panium jangiga olib boruvchi tarixni ifodalaydi; ikki asr o‘tgach, o‘sha shaharning nomi Paniumdan Qaysariya Filipiga o‘zgartirilgan edi. Shaharning ikki qismli nomi Selevk bilan Makedoniyalik Filip ittifoqini yod etish uchun qo‘yilmagan edi.

“Qaysariya Filippi” nomi Paneas yoki Panium nomi bilan ma’lum bo‘lgan qadimiy shahar tarixi o‘zgarishi natijasida kelib chiqqan. Shahar dastlab yunon xudosi Pan’ga bag‘ishlangan mashhur buloqqa yaqin joylashgani sababli Paneas deb atalgan. Qadim zamonlarda muhim diniy maskan bo‘lgan ushbu buloq Iordan daryosiga quyilgan.

Miloddan avvalgi I asr atrofida, Buyuk Hirod podshohligi davrida, shahar sezilarli darajada qayta ta’mirlandi, kengaytirildi va obod qilindi. Kesariya Filippi Buyuk Hirodning o‘g‘li Hirod Filip tomonidan nomlangan. U shaharni Rim imperatori Qaysar Avgust sharafiga Kesariya, o‘z nomi bilan esa Filippi deb atadi; shu tariqa Kesariya Filippi nomi vujudga keldi. Demak, “Kesariya Filippi” nomi “Kesariya” va “Filippi” qismlarining birikmasi bo‘lib, “Kesariya” Hirodning Qaysar Avgustga bo‘lgan ehtiromini, “Filippi” esa Hirod Filipni sharaflashni ifodalaydi.

Payg‘ambarlik ma’nosida Panium Salavk va Makedoniyalik Filipp o‘rtasidagi konfederatsiya bilan, shuningdek, Qaysar va Hirod Filipp o‘rtasidagi ittifoq bilan bog‘liqdir. Bu ikki ittifoq Salavk va Filipp timsolida ifodalangan Putinning Rossiyasi qulaganidan keyin yuzaga keladigan Amerika Qo‘shma Shtatlari va Birlashgan Millatlar Tashkiloti o‘rtasidagi ittifoqqa ishora qiladi. Ular, shuningdek, ikkalasi ham Rim vakillari bo‘lgan Qaysar va Filipp timsolida ifodalanganidek, ona bo‘lgan Papalik bilan qiz bo‘lgan Amerika Qo‘shma Shtatlari o‘rtasidagi ittifoqni ham ifodalaydi. Ular birgalikda Amerika Qo‘shma Shtatlarining “jar ustidan qo‘l uzatib, Rim hokimiyatining qo‘lini ushlashi”ni va “tubsizlik uzra qo‘l cho‘zib, Spiritizm bilan qo‘l berib ko‘rishishi”ni ko‘rsatadi. O‘n oltinchi oyatdagi yakshanba qonunidan oldin uch tomonlama birlik allaqachon qaror topgan bo‘ladi.

Paniyum yunonlarning Pan xudosi sig‘inish markazini ifodalaydi. Yunon xudosi Pan ga bag‘ishlangan buloq o‘sha davrda “Do‘zax darvozalari” nomi bilan ham ma’lum edi, va Iso u yerga tashrif buyurganida, Uning “Do‘zax darvozalari” haqidagi bayonoti so‘nggi kunlarda yuz beradigan Yunonistonning (globalizmning) siyosiy va diniy xususiyatlari bilan murtad protestantizm o‘rtasidagi kurashni ko‘rsatadi. Bu ikkinchi oyatda Gresiya saltanatini qo‘zg‘atgan

boy Prezident tomonidan dastlab boshlab yuborilgan jangdir. Bu butun dunyo miqyosidagi tashqi jang, shuningdek Amerika Qo'shma Shtatlari ichidagi ichki jang hamdir.

Globalizm dini — ajdahoning dinidir; u bizning zamonaviy sharoitimizda wokizm dinidir. 2020 yilda Vahiy kitobining o'n birinchi bobida aniqlangan tubsizlik qa'ridan chiqqan maxluq o'zining siyosiy va diniy qudratini namoyon qildi va yer maxluqining ikkala shoxini ham o'ldirdi. O'sha tubsizlik qa'ri, boshqa narsalar qatorida, Iordan daryosini oziqlantirgan "Pan bulog'i" bilan ifodalanadi.

Yunon mifologiyasida Pan tabiat, yovvoyi o'lka va qishloq musiqasi bilan bog'langan bo'lib, unga bag'ishlangan buloqning mavjudligi ham sajda qiluvchilar uchun diniy ahamiyat kasb etgan. Xudo Pan ko'pincha echkining oyoqlari, shoxlari va quloqlari bilan tasvirlanadi. Pan cho'ponlar va podalarning xudosi deb hisoblangan hamda ko'pincha o'rmonlar va tog'larda o'ynoqi va sho'xlik qiluvchi iloh sifatida gavdalanirilgan. Panning echki oyoqli iloh sifatidagi timsoli Doniyor kitobining sakkizinchi bobiga muvofiq keladi, u yerda Yunoniston erkak echki bilan ifodalanadi. Echki qadimgi Yunonistonda keng tarqalgan xonaki hayvon bo'lgan va ko'pincha Pan kezib yuradi, deb ishonilgan tog'li hududlarda uchragan. Bu tasvir Pan ikonografiyasining ko'zga ko'ringan xususiyatiga aylangan va xudoni tasvirlovchi yunon san'ati hamda adabiyotida, jumladan milliy valyutada ham, saqlanib qolgan.

Iso Qaysariya Filipiga tashrif buyurganida, "Do'zax darvozalari" jamoatga qarshi g'olib kelmasligini aytdi. Butrusning Isoning savoliga javoban aytganlari nasroniylik tarixi va an'anasida "Nasroniy E'tirofi" sifatida tushuniladi.

Iso Qaysariya Filippi atroflariga kelganda, O'z shogirdlaridan so'rab dedi: "Inson O'g'li bo'lgan Men haqimda odamlar kim deb aytadilar?" Ular esa dedilar: "Ba'zilar Seni Yahyo Cho'mdiruvchi deyilar; ba'zilar Ilyos; boshqalar esa Yermiyo yoki payg'ambarlardan biri, deyilar." U ularga dedi: "Sizlar esa Meni kim deb aytasizlar?" Shunda Simun Butrus javob berib dedi: "Sen Masihsan, barhayot Xudoning O'g'lisan." Iso unga javob berib dedi: "Baxtlisan, ey Simun Barjona, chunki buni senga tana va qon ayon qilgani yo'q, balki osmondagi Otam ayon qildi. Men ham senga aytaman: sen Butrussan, va Men jamoatimni mana shu qoya ustiga quraman, va do'zax darvozalari unga qarshi ustun kelolmaydi. Men senga osmon shohligining kalitlarini beraman; yer yuzida nimani bog'lasang, u osmonda bog'langan bo'ladi; yer yuzida nimani yechsang, u osmonda yechilgan bo'ladi." So'ngra U shogirdlariga O'zi Iso Masih ekanini hech kimga aytmaslikni qattiq tayinladi. Matto 16:13–20.

Ushbu parcha muhimdir, chunki u Iso xizmatining va nasroniy ilohiyotining rivojlanishidagi burilish nuqtasini ifodalaydi. Butrusning Isoni Masih, tirik Xudoning O'g'li deb e'tirof etishi nasroniy e'tiqodining poydevori va jamoat bunyod etiladigan tamal toshi sifatida qaraladi. "Men O'z jamoatimni shu qoya ustiga quraman" degan ibora katolik an'anasida Butrusning o'ziga ishora sifatida talqin qilinadi; Iso jamoat uning ustiga quriladigan "qoya" deb aynan uni ko'rsatadi. Bu talqin katolik ilohiyotida papalik birlamchiligi va hokimiyatining asosi bo'lib xizmat qiladi.

Protestant ilohiyotida "qoya" Butrusning shaxsan o'ziga emas, balki uning Isoni Masih va Xudoning O'g'li deb e'tirof etgan imon iqroriga ishora qiladi, deb tushuniladi. Bu nuqtai nazarga

ko‘ra, jamoatning poydevori Butrus emas, balki Isoning Masih va Xudoning O‘g‘li ekani haqidagi e‘tirofdir. Ilohiy talqindan qat‘i nazar, Matto 16:13–20 dagi Butrusning e‘tirofi xristian e‘tiqodida markaziy va asosiy matn parchasidir; u Isoning Masih va Xudoning O‘g‘li sifatidagi shaxsini ta’kidlaydi hamda jamoatning vazifasi va maqsadini tasdiqlaydi.

Oldingi maqolada biz “Asrlar Orzusi”dan bir parchani taqdim etdik; unda Oqsocha Uayt Masihning Qaysariya Filippiga tashrifi bilan bog‘liq ayrim masalalarni ko‘rsatib beradi. U qayd etadigan jihatlardan biri shuki, Masih Qaysariya Filippi saboqlarini bayon etish maqsadida shogirdlarni yahudiylarning ta’siridan chetga olib chiqqan edi.

“Iso va Uning shogirdlari endi Qaysariya Filipi yaqinidagi shaharlardan biriga kelgan edilar. Ular Jalilaning chegaralaridan tashqarida, butparastlik hukmron bo‘lgan bir hududda edilar. Bu yerda shogirdlar yahudiylikning boshqaruvchi ta’siridan chetlatilib, butparast sajda bilan yanada yaqinroq aloqaga keltirildilar. Ularning atrofida dunyoning barcha qismlarida mavjud bo‘lgan xurofot shakllari namoyon bo‘lib turardi. Iso bu narsalarning manzarasi ularda butparastlar oldidagi mas’uliyat hissini uyg‘otishini istadi. U bu hududda bo‘lgan davrida, xalqni o‘qitishdan chekinishga va O‘zini yanada to‘laroq shogirdlariga bag‘ishlashga intildi.” Asrlar Orzusi, 411.

2020-yil 18-iyulda Masih 2001-yil 11-sentabrdagi shogirdlarni Laodikeyachi Adventizm ta’siridan chiqardi. O‘n bokira haqidagi masaldagi birinchi umidsizlik, o‘tib ketilayotgan masxarachilar jamoasidan harakatning ajralishini yuzaga keltirdi. Bu haqiqat Millerchilar tarixida 1844-yil 19-aprelda, va yana 2020-yil 18-iyulda amalga oshdi. Shundan so‘ng kechikish davri tarixi boshlandi va u birinchi hamda uchinchi farishtalar harakatining ikkalasida ham “Haqiqat”ning muhriga egadir.

Birinchi hafsalasi pir bo‘lish — uchta yo‘l-belgining birinchisidir, va bu tarix Vahiy kitobining o‘n birinchi bobidagi “buyuk zilzila”ning timsoli bo‘lgan 1844-yil 22-oktabrdagi Buyuk Hafsalasi Pir Bo‘lish bilan yakun topadi. Ibroniyl alifbosining boshlanishi, birinchi harfi hafsalasi pir bo‘lishni ifodalaydi, va oxiri, yigirma ikkinchi harfi ham hafsalasi pir bo‘lishni ifodalaydi. Isyonni ifodalovchi o‘n uchinchi harf esa inqirozga kim tayyorlanganini va kim tayyorlanmaganini Yarim tunda yangragan da’vat oshkor qilganida, o‘zlarining yo‘qotilgan holatini namoyon etadigan nodon bokiralarning hafsalasi pir bo‘lishini ko‘rsatadi. Ibroniyl alifbosining yigirma ikki harfi o‘sha tarix ichida amalga oshadigan Ilohiyat bilan insoniyatning birikmasi timsolini ifodalaydi, holbuki Millerchi tarix birinchi Kadeshni, bugungi tariximiz esa oxirgi Kadeshni ifodalaydi.

Ikki qator o‘zaro parallel, ammo ulardan biri Xudoning xalqining muvaffaqiyatsizligini, ikkinchisi esa Xudoning xalqining g‘alabasini ifodalaydi. Xochdan sal oldin Iso O‘z shogirdlarini Paniumga olib kelganidek, U O‘zining oxirgi kunlardagi shogirdlarini ham Paniumga olib keldi; va shu orqali U bir ko‘ngilsizlikka yo‘l qo‘yib, O‘zining oxirgi kunlardagi shogirdlarini Matto kitobining o‘n oltinchi bobi tarixida “yahudiylik” orqali ifodalangan Laodikiyachi adventizmning “nazorat qiluvchi ta’siri”dan chiqarib yubordi. Shunday qilish bilan birga, U ayni vaqtda O‘z shogirdlarini butparastlik bilan yanada yaqinroq aloqaga ham olib kirdi; shu tariqa, bu bugun butun dunyoni mahluqning tamg‘asini qabul qilishga yetaklash uchun qo‘llanayotgan zamonaviy aloqa tizimlari orqali ifodalangan shaytoniy qudratning to‘la namoyoni ichida yashayotgan O‘zining oxirgi

kunlardagi shogirdlarining mehnat muhitini ham tasvirlaydi.

Qaysariya Filippi tarixi Panium jangi tarixi hamda o'n uchinchi oyatdan o'n beshinchi oyatgacha bo'lgan oyatlar bilan uyg'unlashadi. Masih va Uning shogirdlari xochning soyasida turar edilar; bu esa oxirgi kunlardagi Uning shogirdlarining yakshanba qonunining soyasida turishini ifodalaydi. O'sha yerda, o'n uchinchi oyatdan o'n beshinchi oyatgacha bo'lgan oyatlarda, ya'ni Qaysariya Filippida, shuningdek bugun biz turayotgan joy bo'lmish Panium jangida, Masih o'n oltinchi oyatda yuz berishi arafasida bo'lgan voqealar haqida O'z shogirdlariga ta'lim bera boshladi.

“U Unga kutayotgan azob-uqubatlari haqida ularga aytmoqchi edi. Ammo avval U yolg'iz o'zi chetga chiqib, ularning qalblari Uning so'zlarini qabul qilishga tayyor bo'lishi uchun ibodat qildi.” The Desire of Ages, 411.

Masih O'z shogirdlariga xoch haqida aytishidan oldin, avval O'zi ketdi, ya'ni U kechikdi; shu tariqa U masaldagi kechikish vaqtini hamda 2020-yil 18-iyuldan 2023-yil iyulgacha bo'lgan tarixni belgiladi.

“Ularga qo'shilgach, U ularga yetkazishni istagan narsani darhol bayon etmadi. Buni qilishdan oldin, ular kelayotgan sinov uchun mustahkamlanishlari uchun, U ularga O'ziga bo'lgan imonlarini e'tirof etish imkonini berdi.” The Desire of Ages, 411.

2023-yil iyul oyida Rabbiiy hafsasalasi pir bo'lish hodisasiga aloqador bo'lganlarga o'z e'tiqodlarini ifoda etish uchun imkoniyat bera boshladi. U buni Hizqiyol o'ttiz yettinchi bobdagi xabarni ochib berish orqali amalga oshirdi; bu esa 2001-yil 11-sentyabr xabarining tasdig'i edi. Bu, 2001-yil 11-sentyabrdan boshlangan muhrlanish vaqtini yaqinda keladigan yakshanba qonuni bilan bir-biriga bog'lab turuvchi ip edi. Bu shunday bo'ldiki, 2020-yil 18-iyuldagi hafsasalasi pir bo'lish hodisasi haqiqat tuzilmasi ichiga joylashtirildi, chunki ko'rishga tayyor bo'lganlar har bir islohotchi harakatning o'ziga xos muqaddas tarixidan o'tib boruvchi bir mavzusi borligini anglay olishlari mumkin edi.

Oxirgi kunlarda uchinchi voy haqidagi xabar 2001-yil 11-sentabrda yetib keldi, so'ngra umidsizlikni keltirib chiqargan uchinchi voy haqidagi soxta xabar e'lon qilindi, biroq ularni uch yarim kun davomida o'lik, quruq va tarqalib yotgan suyaklar holatidan keyin yana hayotga qaytargan xabar to'rt shamol haqidagi xabar edi; bu ham uchinchi voydir.

Oxirgi kunlarning shogirdlari, agar ko'rishni istasalar, bir yuz qirq to'rt ming kishining muhrlanishidagi uchta yo'l belgisi har bir bosqichda ayni bir mavzu ekanini va ikkinchi bosqichda ibroniy alifbosining o'n uchinchi harfi bilan ifodalangan isyon xabarni “Haqiqat” sifatida tasdiqlaganini ko'rishlari mumkin. Rabbiiy taqdim etgan ikkinchi guvohlik shunda ediki, avvalgi islohot harakatlarining ilk ko'ngilsizliklari Xudoning ayon qilingan irodasiga qarshi isyon asosida yuzaga kelgan edi — xoh bu Musoning o'g'lini sunnat qilmagani bo'lsin, yoxud Uzzoning o'sha sandiqqa qo'l tekkingani bo'lsin, yoki Marta bilan Maryamning Lazarning o'limi haqida Isoning so'ziga shubha qilgani bo'lsin. Ilk ko'ngilsizlik itoatsizlikka asoslangan edi, degan haqiqatni qo'llab-quvvatlamagan yagona islohot yo'nalishi milleritlar islohot harakati edi, biroq o'sha paytda milleritlar tarixining o'zida ham ichki yo'l belgilari mavjud bo'lib, ular sakkizinchi yettidan

ekanligi haqidagi haqiqatga asoslangani ko'rsatildi.

Sakkizinchining yettitadan ekanligi haqiqati hozir muhrlari ochilayotgan Iso Masihning Vahiyining muhim unsurlaridan biridir; Filadelfiyalik Millerchilar harakatidan Laodikeya jamoatiga o'tish esa uchinchi farishtaning Laodikeya harakati qachon bir yuz qirq to'rt mingning Filadelfiyalik harakatiga o'tishini aniqlab bergan bir yo'l belgisi edi. Shunday qilib, birinchi Millerchilar ko'ngli qolishi ularning harakati itoatsizlikni namoyon etmagan holda amalga oshganligi, oxirgi kunlardagi ayni o'sha yo'l belgisi uchun qarama-qarshilikni ta'minladi; u yerda uchinchi farishtaning Laodikeya harakati itoatsizlik qiladi va ko'ngil qolishini yuzaga keltiradi, va shu tariqa Millerchilar yo'l belgisi bilan moslashib, bir yuz qirq to'rt mingning harakati yettitadan bo'lgan sakkizinchi ekanligini ko'rish uchun mantiqni vujudga keltiradi.

2023-yil iyul oyida Rabbiy yakshanba qonuni inqiroziga O'zining oxirgi kunlardagi xalqini tayyorlash uchun "sahrodagi bir ovozi"ni ko'tardi; va U ibodatda kechikib turishdan shogirdlari huzuriga qaytganidan so'ng, ularga o'z e'tiqodlarini ifoda etish imkonini berdi. Masih kunlarida bu xabar Uning suvga cho'mishi edi — Iso Iso Masihga aylangan nuqta. O'sha yo'l-belgi 2001-yil 11-sentyabrda mos keladi, va Uning shogirdlaridan odamlar nima deb o'ylashlari so'raldi, so'ngra shogirdlarning o'zlari Masih haqida nima deb o'ylashlari so'raldi.

"Ularga qo'shilgach, U yetkazishni istagan narsasini darhol ularga ma'lum qilmadi. Buni qilishdan oldin, kelayotgan sinov uchun mustahkamlanishlari maqsadida, U ularga O'ziga bo'lgan imonlarini e'tirof etish imkonini berdi. U shunday so'radi: 'Odamlar Meni, Inson O'g'lini, kim deb aytadilar?'"

"Afsuski, shogirdlar Isroil o'z Masihini tanib olmaganini tan olishga majbur bo'ldilar. Darhaqiqat, ayrimlar Uning mo'jizalarini ko'rganlarida, Uni Dovudning O'g'li deb e'lon qilgan edilar. Baytsayidada to'ydirilgan olomon Uni Isroilning shohi deb e'lon qilishni istagan edi. Ko'plar Uni payg'ambar sifatida qabul qilishga tayyor edilar; ammo Uni Masih deb ishonmadilar." Asrlar orzusi, 411.

Adventizmning aksariyati 2001-yil 11-sentabrdagi uchinchi voyga ishonmadi. Ular harakatda taqdim etilgan bashoratli Kalomning mo'jizalaridan ba'zilariga ishonadilar, ayrimlari esa 2001-yil 11-sentabr xabarida haqiqat unsurlari borligini tushundilar, biroq ular 2001-yil 11-sentabrning da'volariga chin dildan ishonmadilar.

2001-yil 11-sentabrdagi da'vo 1840-yil 11-avgustdagi da'vo orqali timsollangan edi, va o'sha da'vo Opa Uayt tomonidan 1840-yil 11-avgustning amalga oshishi haqida izoh berar ekan, ifodalangan edi. U shunday degan:

"Belgilangan ayni vaqtda Turkiya o'z elchilari orqali Yevropaning ittifoqchi davlatlari himoyasini qabul qildi va shu tariqa o'zini xristian xalqlarining nazorati ostiga qo'ydi. Bu hodisa bashoratni aynan bajo keltirdi. Bu ma'lum bo'lgach, ko'pchilik Miller va uning hamkorlari qabul qilgan bashoratlarni talqin etish tamoyillarining to'g'riligiga ishonadi, va advent harakatiga ajoyib bir turtki berildi. Ilmli va nufuzli kishilar Miller bilan birlashib, ham uning qarashlarini va'z qildilar, ham ularni nashr etdilar, va 1840-yildan 1844-yilgacha ish tez sur'at bilan kengaydi." The Great Controversy, 334, 335.

1840-yil 11-avgustda tasdiqlangan narsa shuki, Millerning bashoratli qarashlari to'g'ri edi; 2001-yil 11-sentyabrga oid da'vo esa Future for America'ning bashoratli qarashlari to'g'ri ekanining tasdig'idir. 2023-yil iyul oyidagi tavba qilmagan olomon Masih tomonidan ishlab chiqilgan va Future for America'ga ishonib topshirilgan metodologiya aslida keyingi yomg'irning metodologiyasi ekanligi haqidagi asosiy fikrni qabul qila olmadi ham, qabul qilmoqchi ham bo'lmadi. Ammo shundan so'ng Masih O'z shogirdlaridan olomon emas, balki ular o'zlari nima deb o'ylashlarini so'radi.

Endi Iso shogirdlarning o'zlariga taalluqli bo'lgan ikkinchi savolni berdi: "Ammo sizlar Meni kim deb aytasizlar?" Butrus javob berdi: "Sen Masihsan, barhayot Xudoning O'g'lisan."

"Boshidanoq Butrus Isoning Masih ekaniga ishongan edi. Yahyo Cho'mdiruvchining va'zi orqali gunohga iqrar bo'lib, Masihni qabul qilgan ko'plab boshqalar esa, u qamoqqa tashlanib o'ldirilganida, Yahyoning xizmatiga shubha qila boshladilar; endi esa ular uzoq vaqt intizorlik bilan kutgan Iso Masih ekaniga ham shubha qildilar. Isoning Dovud taxtida O'z o'rnini egallashini jo'shqinlik bilan kutgan ko'plab shogirdlar, Uning bunday niyati yo'qligini anglaganlarida, Uni tark etdilar. Ammo Butrus va uning hamrohlari o'z sadoqatlaridan qaytmadilar. Kecha maqtov aytib, bugun esa hukm qilayotganlarning beqaror yo'li Najotkorning haqiqiy izdoshining imonini barbod qilmadi. Butrus shunday dedi: 'Sen Masihsan, barhayot Xudoning O'g'lisan.' U Rabbining boshiga shohona sharaflar toj bo'lib qo'nishini kutib turmadi, balki Uni tahqirlangan holatida qabul qildi."

"Butrus o'n ikki shogirdning imonini ifoda etgan edi. Shunga qaramay, shogirdlar Masihning vazifasini anglashdan hali ancha yiroq edilar. Ruhoniylar va boshliqlarning qarshiligi hamda noto'g'ri talqinlari ularni Masihdan yuz o'girishga majbur qila olmagan bo'lsa-da, baribir ularda katta sarosima uyg'otar edi. Ular o'z yo'llarini ravshan ko'ra olmas edilar. Ularning avvalgi tarbiyasining ta'siri, ravvinlarning ta'limoti, urf-odatning qudrati hanuz haqiqat haqidagi qarashlarini to'sib turar edi. Vaqti-vaqti bilan Isodan ularga qimmatli nur shu'lalari porlar edi, biroq ko'pincha ular xuddi soyalar orasida paypaslanib yurgan odamlarga o'xshar edilar. Ammo ayni shu kuni, imonlarining buyuk sinovi bilan yuzma-yuz keltirilishlaridan oldin, Muqaddas Ruh qudrat bilan ularning ustiga tushdi. Qisqa bir muddatga ularning nigohlari "ko'rinadigan narsalar"dan "ko'rinmaydigan narsalar"ni ko'rishga burildi. 2 Korinfliklarga 4:18. Insoniylik pardasi ostida ular Xudoning O'g'lining ulug'vorligini ilg'ab oldilar."

"Iso Butrusga javob berib dedi: 'Sen baxtlisan, ey Simun Bar-Yona; chunki buni senga et bilan qon emas, balki osmondagi Mening Otam ayon qildi.'" The Desire of Ages, 412.

Masihning Xudoning O'g'li ekanini aniqlab e'tirof etgan Butrusning iqrorligi o'sha tarixning sinov savoliga bevosita javob berdi. Xudoning bashoratli Kalomida bayon etilganidek, Masihning zohir bo'lish vaqti kelgan edi, va faqat o'sha haqiqatni qabul qilganlarga Butrusning bayonoti orqali ifodalanganlar qatoriga kiritilar edi. Butrus 2001-yil 11-sentabrda tasdiqlangan xabarni qabul qiladigan va Isoning Xudoning O'g'li ekanini e'tirof etadiganlarni ifodalaydi. "Butrus o'n ikkilar imonini ifoda etgan edi," va u ifodalagan o'n ikkilarning o'zi bir yuz qirq to'rt ming edi. Shu sababli, Masih ushbu parchada Butrusning ismini Simun Bar-Yonadan Butrusga o'zgartirdi.

“Simon” “eshituvchi”, “bar” esa “o‘g‘li” degan ma‘noni anglatadi, Yunus esa “kaptar” deganidir. Simon kaptarning xabarini eshitganlarni ifodalagan; kaptar esa Iso Masih qudrat bilan moylangan holda Masihga aylanganida, Muqaddas Ruhning kaptar shaklida tushishi orqali ramziy tarzda ifoda etilgan Iso suvga cho‘mdirilishi bilan bog‘liq haqiqatlarni ifodalagan.

Islahot yo‘nalishlari bir-biriga paralleldir va Yuhanno 1840-yil 11-avgustda kichik kitobchani yegan milleriychilarni ifodalaydi. Yeremiyo o‘sha voqeaga mos keladi, va u kichik kitobchani yeganida, o‘shanda unga Xudoning nomi berildi.

So‘zlaring topildi va men ularni yedim; so‘zing men uchun qalbimning quvonchi va shodligi bo‘ldi, chunki men Sening noming bilan atalganman, ey lashkarlar Rabbiysi Xudo. Yeremiyo 15:16.

Egamiz Ibrohim bilan ahdga kirganida, Saray va Yoqubnikida bo‘lgani kabi, uning ismini Ibrohimga o‘zgartirdi. Ismning o‘zgartirilishi ahdiy munosabatni ifodalaydi, va Ilohiy ramz pastga tushadigan yo‘l-belgisida Xudoning xalqi xabarni “yeyishi”, ahdga kirishi kerak, shundan so‘ng ularning ismi o‘zgartiriladi. Masih davridagi shogirdlarning vakili sifatida, Simon Bar-Yona “kaptar”ning xabarini “eshitganlar”ni ifodalagan.

U o‘sha yo‘l belgisi nuqtasida Iso Masihga aylanganini, Uning Xudoning O‘g‘li ekanini va bularning barchasi nimani anglatishini tan olganiga guvohlik berganida, Masih shundan so‘ng uning ismini Butrus deb o‘zgartirdi. U o‘sha tarixdagi Masihning ahd xalqi qabul qilgan xabarni ifoda etgan edi va shu bilan birga oxirgi kunlardagi bir yuz qirq to‘rt ming kishini ham timsollagan edi.

“P” harfi ingliz alifbosining o‘n oltinchi harfidir, “E” harfi alifboning beshinchi harfidir, “T” harfi yigirmanchi harfidir, “E” harfi takrorlanadi, va ism o‘n sakkizinchi harf bo‘lgan “R” harfi bilan tugaydi. O‘n oltini “ko‘paytirilgan” beshga, “ko‘paytirilgan” yigirmaga, “ko‘paytirilgan” beshga, “ko‘paytirilgan” o‘n sakkizga — bir yuz qirq to‘rt mingga teng. Ajoyib Tilshunos Butrusga ibroniy tilida gapirdi, Yangi Ahd esa yunon tilida yozildi, va King James Version tarjimonlari Yangi Ahdni ingliz tilida yaratdilar.

Turli tillarning uch bosqichiga qaramay, Xudoning O‘g‘li bo‘lgan Masih — Ajoyib Tilshunos va Ajoyib Sanovchi — Matto kitobining o‘n oltinchi bobida yuz qirq to‘rt mingning muhrlanishiga doir bir misolni joylashtirdiki, u Panium jangi va Uning Kesariya Filippiga tashrifi bilan uyg‘unlashadi. U buni til va sonlar ustidan O‘z hukmronligidan foydalanib qildi, chunki U ham Palmoniy (Ajoyib Sanovchi), ham Kalomdir (Ajoyib Tilshunos).

Biz bu tadqiqotni keyingi maqolada davom ettiramiz.

“Qariyb ikki ming yil muqaddam osmondan, Xudoning taxtidan, sirli mazmunga ega bir ovoz eshitildi: «Mana, Men kelaman». «Sen qurbonlik va hadyani istamading, lekin Men uchun bir badan tayyorlading.... Mana, Men kelaman (kitob o‘ramida Men haqimda yozilgandir), ey Xudo, Sening irodangni ado etmoq uchun». Ibroniylarga 10:5–7. Bu so‘zlarda abadiy asrlar davomida yashirin bo‘lib kelgan maqsadning ro‘yobga chiqishi e‘lon qilinadi. Masih bizning dunyomizga kelish va inson tanasini olish arafasida edi. U shunday deydi: «Sen Men uchun bir

badan tayyorlading». Agar U dunyo yaratilishidan oldin Ota bilan birga O'ziga tegishli bo'lgan ulug'vorlikda zohir bo'lganida edi, biz Uning huzurining nuriga bardosh bera olmas edik. Uni ko'rib, halok bo'lmasligimiz uchun Uning ulug'vorligining zohiri parda bilan berkitildi. Uning ilohiyati insoniyat bilan qoplandi, — ko'rinmas ulug'vorlik ko'rinadigan insoniy siymo ichida yashirildi.

“Bu ulug' maqsad timsollar va ramzlar orqali oldindan soyalanib ko'rsatilgan edi. Masih Musoga zohir bo'lgan yonayotgan buta Xudoni ayon qildi. Ilohiyatni ifodalash uchun tanlangan ramz pastkash bir buta edi; go'yo unda hech qanday joziba yo'q edi. Shu narsa Cheksiz Zotni o'zida mujassam etgan edi. Butunlay rahm-shafqatli Xudo O'z ulug'vorligini nihoyatda kamtar bir timsol ichida yashirdi, toki Muso unga qarab tirik qola olsun. Xuddi shuningdek, kunduz kuni bulut ustunida va kechasi olov ustunida Xudo Isroil bilan muloqot qildi, odamlarga O'z irodasini ochib berdi va ularga O'z marhamatini ato etdi. Xudoning ulug'vorligi pasaytirilgan, saltanati esa pardalangan edi, toki cheklangan insonlarning ojiz nigohi uni ko'ra olsun. Shunday qilib, Masih ham 'xorligimiz tanasida' (Filippiliklarga 3:21, R. V.), 'insonlar o'xshashligida' kelishi lozim edi. Dunyo nazarida Unga havas qiladigan go'zallik yo'q edi; biroq U mujassam bo'lgan Xudo, osmonu yerning nuri edi. Uning ulug'vorligi pardalangan, buyukligi va saltanati yashirilgan edi, toki U g'amgin va vasvasaga duchor bo'lgan insonlarga yaqinlasha olsun.”

“Xudo Musoga Isroil uchun amr qildi: 'Menga bir muqaddas maskan qursinlar; toki Men ularning orasida istiqomat qilay''' (Chiqish 25:8), va U O'z xalqining o'rtasida, o'sha muqaddas maskanda istiqomat qildi. Sahrodagi barcha mashaqqatli kezib yurishlari davomida Uning huzurining ramzi ular bilan birga edi. Xuddi shunday, Masih ham O'z chodirini insoniy qarorgohimiz o'rtasida tikdi. U O'z chodirini insonlar chodirlarining yoniga qurdi, toki oramizda istiqomat qilsin va bizni O'zining ilohiy fe'l-atvori hamda hayoti bilan oshno etsin. “Kalom jism bo'ldi va oramizda chodir qurdi (va biz Uning ulug'vorligini, Otadan bo'lgan Yagona O'g'ilning ulug'vorligiday ulug'vorlikni ko'rdik), inoyat va haqiqatga to'la edi.” Yuhanno 1:14, R. V., hoshiyada.

“Iso biz bilan birga yashash uchun kelganidan beri, biz Xudo sinovlarimizni bilishini va qayg'ularimizga hamdard bo'lishini bilamiz. Odamning har bir o'g'li va qizi shuni anglay oladiki, Yaratguvchimiz gunohkorlarning do'stidir. Chunki inoyatning har bir ta'limotida, quvonchning har bir va'dasida, muhabbatning har bir amalida, Najotkorning yer yuzidagi hayotida namoyon etilgan har bir ilohiy jalbda biz: 'Xudo biz bilan,' degan haqiqatni ko'ramiz.”

“Shayton Xudoning sevgi qonunini xudbinlik qonuni sifatida ko'rsatadi. U uning amrlariga itoat etishimiz mumkin emas, deb da'vo qiladi. Ilk ota-onamizning qulashini va bundan kelib chiqqan barcha qayg'u-alamni u Yaratuvchiga yuklaydi va shu tariqa odamlarni Xudoga gunohning, azob-uqubatning va o'limning muallifi sifatida qarashga undaydi. Iso ana shu aldovni fosh etishi kerak edi. U bizdan biri sifatida itoat namunasini ko'rsatishi lozim edi. Shu bois U O'z zimmasiga bizning tabiatimizni oldi va bizning kechinmalarimizdan o'tdi. 'Shuning uchun U har jihatdan O'z birodarlariga o'xshash qilinishi lozim edi.' Ibroniylarga 2:17. Agar biz Iso boshdan kechirmagan biror narsani ko'tarishimizga to'g'ri kelganida, unda

aynan shu masalada Shayton Xudoning qudratini biz uchun yetarli emas, deb ko'rsatgan bo'lardi. Shuning uchun Iso 'hamma narsada biz kabi vasvasaga solingan.' Ibroniylarga 4:15. U biz duchor bo'ladigan har bir sinovga bardosh berdi. Va U O'z foydasi uchun bizga ham beminnat taklif etilmagan hech qanday qudratdan foydalanmadi. Inson sifatida U vasvasaga ro'baro' bo'ldi va Xudodan Unga berilgan kuch bilan g'alaba qozondi. U shunday deydi: 'Ey Xudoyim, Sening irodangni bajo keltirishdan zavq olaman; ha, qonuning qalbimdadir.' Zabur 40:8. U yaxshilik qilib yurarkan va Shayton tomonidan jabrlanganlarning barchasiga shifo berarkan, odamlarga Xudoning qonunining tabiatini va Unga xizmat qilishning mohiyatini ayon qildi. Uning hayoti bizning ham Xudoning qonuniga itoat etishimiz mumkinligiga guvohlik beradi."

"Masih O'z insoniyati bilan insoniyatga tegingan; O'z ilohiyati bilan esa Xudoning taxtidan mahkam tutadi. Inson O'g'li sifatida U bizga itoatkorlik namunasini berdi; Xudoning O'g'li sifatida esa itoat etish qudratini beradi. Horeb tog'idagi buta ichidan Musoga: 'MEN BOR BO'LGANMAN.... Isroil o'g'illariga shunday degin: MEN BOR meni sizlarning oldingizga yubordi', deb gapirgan aynan Masih edi." Chiqish 3:14. "Bu Isroilning najot topishining garovi edi. Shunday ekan, U 'insonlar o'xshashligida' kelganida, O'zini MEN BOR deb e'lon qildi. Baytlahmning Go'dagi, muloyim va kamtar Najotkor, 'tanada zohir bo'lgan' Xudodir." 1 Timo'tiyga 3:16. "Va U bizga shunday deydi: 'MEN Yaxshi Cho'ponman.' 'MEN tirik Nonman.' 'MEN Yo'l, Haqiqat va Hayotman.' 'Osmonda ham, yerda ham barcha hokimiyat Menga berilgandir.'" Yuhanno 10:11; 6:51; 14:6; Matto 28:18. "MEN HAR BIR va'daninig kafolatidirman. MEN BOR; qo'rqmang. 'Biz bilan Xudo' gunohdan qutulishimizning kafili, osmon qonuniga itoat etish qudratimizning ishonchidir." "Asrlar Orzusi", 23, 24.